

Машків Л.С. Церковне хорове мистецтво м. Бучача кінця XX – початку XXI ст. /
Лесья Машків. Бучач, 2022. 27 с.

Основна мета збірки – показати цінність духовного музичного мистецтва,
історичну значущість хорового виконавства сучасності, його позитивний вплив
на душу людини, спонукати жителів до збереження та примноження духовно-
культурної, музичної спадщини краю.

Книга призначена для громадськості краю, вчителів історії та музичного
мистецтва, учнів, студентів музично-педагогічних факультетів.

*« Ніщо так не зворушує і не окрилює душу,
ніщо так не відносить її над землю
і оковами тілесними, ніщо так не напоює
любов'ю до мудрості і байдужістю
до справ життєвих як спів згаданий
і загаданий складений божественний спів»*

Іван Золотоушій

Передмова

Духовно-моральне становлення людини можливе шляхом залучення її до
духовних культурних цінностей і матеріальної культурної спадщини народу.
Протягом всієї історії людства, починаючи від Давнього Єгипту (псалми
Давида), Стародавньої Греції, славної історії Києво-Могилянської академії ролі
хорового мистецтва відводилось чільне місце у вихованні особистості, її
внутрішнього духовного світу. Важливість впливу хорової культури на душу
молодої людини немає сумніву. Хорове мистецтво сприяє розвитку моральних
цінностей, гармонійно впливає на розвиток найкращих людських якостей. В
історії творення державності України на початку XX ст. маємо приклад і
культурної дипломатичної місії українського хору, організованого О. Кошицем,
його велике значення для пізнання української культури закордоном.

У виданні здійснено історичний аналіз хорової духовної культури м.
Бучача в часи сьогодення. У місті діє 7 храмів, з них 1 костел. Та на жаль, до
цього часу зовсім не досліджувалось хорове церковне мистецтво. Цьому
сприяло негативне відношення до релігії у радянський період, внаслідок чого
було перервано співочу духовну традицію хорового виконавства краю на
півстоліття. В збірці досліджено становлення духовної хорової культури
бучачького краю в часи Незалежності України, висвітлюється діяльність
церковних хорів міста, проаналізовано репертуар колективів, до якого входять
твори українських класиків і світоців духовного хорового мистецтва.

Ігор Баланда. Колектив проіснував недовго. В хорі співали Марія Голуб, Павло Кавецький, Леся Мацьків та інші діти.

Дітячий хор церкви Святої Покрови (1992 рік)

У жовтні 1991 року було створено мішаний хор церкви Святої Покрови, який організував регент Василь Дем'янчук, заслужений працівник культури України. На початку в хорі було біля десяти людей, які не мали музичної освіти. Згодом до колективу доєдналися хористи з музичною освітою. За рік часу хор досягнув чотирьох голосного звучання. Через два, три роки після створення, склад колективу налічував біля 30 учасників.

Оскільки, на той час доступ до хорової літератури духовного спрямування був обмеженим, релігійних творів українською мовою було в недостатній кількості, тому регентам доводилось робити власні аранжування і обробки церковних мелодій, які побутували при тодішніх храмах, переробляючи їх з двоголосся на мішаний чотириголосний склад хору та перекладаючи з церковнослов'янської на українську мову. В Дем'янчуком було написано літургійні твори «Єдинородний си́ну», «Щоб і Царя всі прийняли», «Отче наш», «Хвалить Господа», «Алилуя», антифони «Благословіть Господа» та «Блаженні», три оригінальні обробки «Вірую», екстені, 4 варіанти «Господи помилуй» до екстені уси́льного благання, два варіанти «Многая літа».

В Дем'янчуком були здійснені обробки духовних творів «Святий Боже», «Ві, що в Христа хрестилися», «Хресту Твоєму поклоняємось», «Дух Святий», гармонізація галицького мотиву «Многаліття». Всі ці твори увійшли у, ним укладений, служебник-збірник «Божественна літургія», який використовується у церкві святої Покрови. Ця служба вже 30 років звучить кожної неділі і кожного свята у храмі, а також і в інших церквах сіл району та області. В Дем'янчук написав духовні пісні «Моліться, люди» на сл. Дарини Бабали, «Через поле

Д. Бортнянського, А. Веделя, М. Лисенка, М. Леонтовича та інших митців, що свідчить про високу культуру виконання, професійну майстерність хорів.

У матеріалі використано дослідження автора зі спогадів: Марії Кривої, Людмили Кіселюк про дитячий хор церкви Чесного Хреста Господнього при монастирі оо. Василян, Василя Дем'янчука, Оксани Кавецької про хор церкви Св. Покрови, Павла Кавецького про дитячий хор цього храму, Людмили Лушів (дочки Григорія Луціва), Лідії Оленяк, Стефи Бурчизької, Михайла Хомути про хор церкви Св. Миколая, наданих друкованих матеріалів Віктором Гребеньовським про діяльність батька та камерного хору церкви Чесного Хреста Господнього при монастирі оо. Василян.

Історико-музикознавчий нарис про церковне хорове виконавство м. Бучача дасть змогу краще пізнати духовний світ прекрасного божественного хорового співу, ознайомить з духовною музикою храму, творчістю видатних людей Бучаччини, сьогоднішнім духовним музичним культурним життям міста.

Від автора

Бучач — історичне місто, яке славиться давньою історією, таємницею середньовічного замку, прекрасною архітектурою, величчю храмів та мистецькими скульптурними витворами майстра світової слави Пінзеля. Щонеділі і щосвята із храмів міста лунає божественний передзвін хорового співу, який звучить над бучацькими пагорбами своєю неповторною красою духовних мелодій.

На початку 90-х років XX ст. відбувається відродження українських традицій, хорової духовної культури. Після тривалого тоталітарного панування радянської системи з її антирелігійним спрямуванням настає духовна відлига, відкриваються храми, які потребують відновлення української хорової духовної спадщини, зростає потреба у церковних хорах та духовному хоровому репертуарі.

Після багаторічної перерви було відкрито Бучацький монастир св. Хреста. У жовтні 1990 року, в монастирській церкві було проведено першу Службу Божу. Була очевидцем тих подій. Зі своїх спогадів, пригадую, як вперше у 1990 році разом зі своєю бабусею Анною та багатьма іншими бучачанами переступили поріг Василянської церкви. Люди не стримували сліз від того, наскільки був зруйнований храм, від вандалістських написів на стінах святині, від руйнувань, спричинених радянською системою. У 1991 році після тривалої 45-річної перерви у Бучацький монастир повернулися отці Василяни: о. Іван Майкович, який був призначений настоятелем (ігуменом) храму і о. Августин Дворбан (духівник церкви), котрі прибули до Бучача 1990 року. Отець Іван Майкович зіграв велику роль у духовно-просвітницькому житті міста, відбудові монастиря, дбав про його розвиток та духовно-культурне відродження. У 1991 р. згідно Постанови Ради у справах релігій при Кабінеті Міністрів України, протокол №11, за погодженням із Блаженнішим Верховним Архієпископом УГКЦ Мирославом Кардиналом Любачівським Бучацький монастир отримав назву монастир Чесного Хреста Господнього.

Леся Мацьків

ЦЕРКОВНЕ ХОРОВЕ МИСТЕЦТВО

м. Бучача

кінця XX – початку XXI ст.

(Історико-музикознавчий нарис)

Бучач – 2022

2

Леся Мацьків
ЦЕРКОВНЕ ХОРОВЕ МИСПЕЦТВО
м. Бучача
кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Бучач – 2022